

Giải pháp nào tăng vốn điều lệ cho Quỹ tín dụng nhân dân Trung ương ?

KIM ANH *

Qũy tín dụng nhân dân Trung ương (QTDTW) được thành lập theo Quyết định số 162/QĐ-NH5 ngày 8/6/1995, của Thống đốc Ngân hàng Nhà nước (NHNN) và khai trương hoạt động ngày 5/8/1995, vốn điều lệ ban đầu có 103 tỷ đồng do các Quỹ tín dụng nhân dân (QTDND) và Quỹ Tín dụng khu vực (QTDKV) góp, cùng với số vốn của Nhà nước là 80 tỷ, 4 Ngân hàng thương mại Nhà nước (NHTMNN) hỗ trợ cho hệ thống QTDND là 20 tỷ đồng, theo Đề án thí điểm thành lập hệ thống QTDND tại Quyết định số 390/QĐ-TTg ngày 27/7/1993; gồm có 3 cấp: QTDND cơ sở; QTDKV, QTDTW. Thực hiện Chỉ thị số 57/CT-TW ngày 10/10/2000 của Bộ Chính trị và Quyết định số 135/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ về củng cố, hoàn thiện và phát triển hệ thống QTDND; từ năm 2001, NHNN đã chỉ đạo QTDTW lập đề án

chuyển QTDKV thành Chi nhánh QTDTW, kết quả đã hoàn thành việc chuyển đổi mô hình từ 3 cấp xuống còn 2 cấp bao gồm QTDND cơ sở và QTDTW, QTDTW hiện có Hội sở và 24 chi nhánh tại 24 tỉnh, thành phố thay vai trò QTDKV.

QTDTW có chức năng huy động các nguồn vốn trong dân cư và các tổ chức, đại diện cho hệ thống nhận vốn của Chính phủ, các tổ chức tài chính, các tổ chức phi chính phủ trong nước và quốc tế tài trợ cho chương trình tín dụng phát triển nông nghiệp - nông thôn, điều hoà vốn trong hệ thống từ nơi thừa đến nơi thiếu, cung cấp các dịch vụ khác cho các QTDND thành viên; về nguyên tắc các QTDND góp vốn thành lập như các ngân hàng thương mại cổ phần (NHTMCP) khác, chính vì vậy, về mặt pháp lý QTDTW là một tổ chức tín dụng cổ phần nhưng phục vụ chủ yếu trong hệ thống QTDND. QTDTW được thành lập trong bối cảnh

sau hơn 1 năm hệ thống QTDND ra đời, cuối năm 1994 mới có 179 QTD cơ sở, vốn điều lệ đạt 19.782 triệu đồng, bình quân đạt 60 triệu đồng/Quỹ, năm 1995 có 568 quỹ tín dụng (QTD) cơ sở, vốn điều lệ đạt 47.585 triệu đồng, bình quân 84 triệu đồng/Quỹ; theo quy định của điều lệ QTDTW mỗi quỹ *góp 10 triệu đồng; còn QTDKV đến cuối năm 1995 mới chỉ có 5 Quỹ được thành lập với tổng số vốn điều lệ là 2.280 triệu đồng, bình quân 456 triệu đồng/Quỹ; để hệ thống QTDND tồn tại và phát triển thì không thể không có QTDTW, bởi đây một tổ chức tín dụng đầu mối, liên kết tài chính cho toàn hệ thống theo đề án thí điểm thành lập QTDND, nhưng nếu mỗi QTD cơ sở chỉ góp 10 triệu đồng thì còn lâu QTDTW mới được thành lập, vì vào thời điểm năm 1995, theo quy định của NHNN vốn pháp định của tổ chức tín dụng cổ phần là 70 tỷ đồng; để có một tổ chức như vậy cần phải gập rút

* Hà Nội

Nghị định số 48/2001/NĐ-CP ngày 13/8/2001 của Chính phủ quy định: "Quỹ tín dụng Trung ương là tổ chức tín dụng hợp tác do các Quỹ tín dụng nhân dân cơ sở cùng nhau thành lập nhằm mục đích hỗ trợ và nâng cao hiệu quả hoạt động của cả hệ thống Quỹ tín dụng nhân dân.

Để hỗ trợ hệ thống Quỹ tín dụng nhân dân, các tổ chức tín dụng và các đối tượng khác được tham gia góp vốn vào Quỹ tín dụng Trung ương theo hướng dẫn của Ngân hàng Nhà nước Việt Nam"

Thực hiện các quy định trên, trong những gần đây, QTDTW đã dành phần lớn nguồn vốn để cho vay QTD thành viên với lãi suất thấp hơn lãi suất cho vay ngoài thành viên từ 0,2 đến 0,25% tính theo lãi suất thị trường: năm 2003, cho vay trong hệ thống là 811 tỷ đồng, chiếm tỷ lệ 52,6% tổng dư nợ, năm 2004 cho vay 1.000 tỷ đồng, chiếm tỷ lệ 49% tổng dư nợ, năm 2005 cho vay 1.367 tỷ đồng, chiếm tỷ lệ 54,1% tổng dư nợ, năm 2006 cho vay là 1.713 tỷ đồng chiếm tỷ lệ 53% tổng dư nợ; cùng với số vốn huy động tại chỗ trong các tầng lớp dân cư của QTD cơ sở, vốn vay của QTDTW là một nguồn vốn đáng kể tăng thêm nguồn vốn để cho các thành viên là cá nhân, hộ gia đình thiếu vốn sản xuất, kinh doanh và đời sống được vay; ví dụ, tổng dư nợ cho vay của QTD cơ sở năm 2006 là 8.209 tỷ đồng,

thì vốn vay của QTDTW chiếm tỷ trọng 20,94% trong tổng số dư nợ cho vay (1); tổng nguồn vốn hàng năm đều có sự tăng trưởng nhưng lợi nhuận thường đạt thấp, năm 2006, QTDTW đạt lợi nhuận trước thuế là 16 tỷ đồng, tỷ suất lợi nhuận trên tổng nguồn vốn chỉ đạt 0,35%, tỷ suất lợi nhuận trên vốn chỉ đạt 14% thấp hơn nhiều so với các NHTMCP khác; mặc dù NHNN đã cho phép QTDTW được cho vay ngoài thành viên tối đa là 50% tổng dư nợ, nhưng do vốn điều lệ thấp, để đảm bảo chỉ tiêu an toàn vốn theo quy định của NHNN, nên QTDTW không thể mở rộng đầu tư các dự án có số vốn vay lớn mà chủ yếu cho vay tiêu dùng cá nhân hoặc các doanh nghiệp nhỏ, dẫn đến chi phí hoạt động cao, kết quả lợi nhuận đạt thấp nên chia cổ tức chỉ đạt 0,24% trên số vốn góp.

Giải pháp tăng vốn điều lệ cho QTDTW

Vừa qua Chính phủ đã ban hành Nghị định số 141/2006 ngày 22/11/2006 về vốn pháp định của các tổ chức tín dụng chia làm 2 giai đoạn đến năm 2008 và 2010; trong đó quy định đối với QTDTW năm 2008 phải đạt 1.000 tỷ đồng, năm 2010 phải đạt 3.000 tỷ đồng; tại điều 3 quy định: "giao Thống đốc NHNN quyết định xử lý, kể cả việc thu hồi giấy phép thành lập và hoạt động đối với tổ chức tín dụng có số vốn điều lệ thực góp hoặc được cấp thấp hơn mức vốn pháp

định tương ứng đối với từng loại hình tổ chức tín dụng quy định cho từng thời kỳ nêu trong danh mục ban hành kèm theo". Như vậy, việc tăng vốn điều lệ cho QTDTW đang là một bài toán nan giải, nếu từ nay đến năm 2008 và năm 2010 không đạt mức vốn pháp định, QTDTW có nguy cơ bị rút giấy phép hoạt động, hậu quả là cả hệ thống QTDND sẽ bị ảnh hưởng nghiêm trọng, dễ bị đổ vỡ như những năm 1989-1991 đối với phong trào HTXTD, do không còn sự liên kết về vốn, không còn sự hỗ trợ về vốn từ QTDTW.

Trong thời gian qua, đã có nhiều bài viết trên các báo, tạp chí về giải pháp tăng vốn điều lệ cho QTDTW với nhiều lập luận khác nhau:

- Có ý kiến cho rằng Nhà nước cần cấp bổ sung vốn cho QTDTW, nhằm tạo điều kiện cho hệ thống QTDND thực hiện mục tiêu xoá đói giảm nghèo và hạn chế cho vay nặng lãi ở nông thôn và để thực hiện có kết quả Quyết định số 272/2005/QĐ-TTg ngày 31/10/2005 của Thủ tướng Chính phủ về phê duyệt kế hoạch phát triển kinh tế tập thể giai đoạn 2006 - 2010, đối với hệ thống QTDND, quyết định trên chỉ rõ "Xây dựng và phát triển hệ thống QTDND từ Trung ương đến cơ sở vững mạnh theo hướng liên kết chặt chẽ, tiến tới xây dựng Ngân hàng hợp tác xã, gắn chặt hệ thống QTDND với các Hợp tác xã

khác; đảm bảo hệ thống QTDND phát triển ổn định; vững chắc và nâng cao chất lượng hoạt động của hệ thống", NHNN đã có tờ trình Chính phủ về tăng vốn góp của nhà nước vào QTDTW từ 80 tỷ đồng lên 2.000 tỷ, đã được Thủ tướng Chính phủ chấp thuận theo văn bản số 3583/VPCP-KTTH ngày 7/7/2006.

- Có ý kiến cho rằng tăng ưu đãi đối với hệ thống QTDND nên có giải pháp khác như miễn giảm thuế thu nhập, tiền thuê đất, chi phí đào tạo cán bộ... mà không nên tăng vốn cho QTDTW bằng việc cấp vốn như các doanh nghiệp nhà nước khác, hơn nữa trong lúc Nhà nước đang có chủ trương cổ phần hoá hầu hết các doanh nghiệp nhà nước thì việc cấp bổ sung vốn cho QTDTW là đi ngược chủ trương cổ phần hoá doanh nghiệp nhà nước.

- Có ý kiến cho rằng QTDTW được xác định trong Luật Các tổ chức tín dụng là một tổ chức tín dụng hợp tác, không phải là NHTMNN và cũng không phải là ngân hàng chính sách - xã hội hoặc ngân hàng phát triển thì việc cấp vốn điều lệ cho QTDTW bằng vốn ngân sách là không đúng quy định của pháp luật; mặt khác, việc cấp vốn ban đầu 80 tỷ đồng đã là một ưu ái rồi, nay nếu Nhà nước cấp thêm vốn cho QTDTW sẽ tạo ra sự bất bình đẳng đối với các loại hình HTX khác.

Vậy tăng vốn điều lệ cho QTDTW như thế nào cho thấu tình, đạt lý cần được sự tham gia ý kiến của các nhà hoạch định chính sách, nhà nghiên cứu, của cơ quan nhà nước có thẩm quyền và của các bạn đọc quan tâm đến vấn đề này.

Theo ý kiến cá nhân, Nhà nước nên có những giải pháp sau:

Thứ nhất, hơn 13 năm qua, Đảng và Nhà nước đã dành sự quan tâm đặc biệt cho hệ thống QTDND từ khi thí điểm thành lập, đến giai đoạn củng cố, chấn chỉnh và định hướng phát triển với bao nhiêu nguồn tài lực, cùng với các NHTMNN, NHCSXH nhằm tạo lập hệ thống QTDND trở thành một định chế tài chính vì mô do người dân tự góp vốn thành lập, gắn chặt với mục tiêu huy động các nguồn lực tài chính để góp phần thúc đẩy kinh tế nông nghiệp - nông thôn phát triển, xoá đói giảm nghèo và giảm bớt bất bình đẳng về thu nhập trong xã hội. Thực tế trong những năm qua, hệ thống QTDND đã có đóng góp đáng kể trong việc cho vay vốn đối với thành viên là những nông dân, lao động nghèo có vốn sản xuất, kinh doanh và cải thiện đời sống; mặc dù số QTDND được thành lập mới chiếm 1/10 tổng số các xã, phường trong cả nước nhưng với 938 QTDND đang hoạt động, đến cuối năm 2006 đã thu hút trên 1 triệu cá nhân, hộ gia đình

gia nhập, hàng năm đã cho vay trên hơn 700 ngàn lượt thành viên được vay vốn với số tiền trên 12 tỷ đồng. Tuy số vốn hỗ trợ của Nhà nước và đóng góp của các NHTMNN không lớn nhưng sự đóng góp của hệ thống QTDND cho phát triển kinh tế nông nghiệp - nông thôn là rất đáng kể; đó là sự khác biệt về vai trò và chức năng của hệ thống QTDND với các loại hình HTX khác.

Theo khoản 5 Điều 20 Luật Các tổ chức tín dụng: "*Tổ chức tín dụng hợp tác bao gồm Ngân hàng hợp tác, Quỹ tín dụng nhân dân và các hình thức hợp tác khác*", QTDTW là một tổ chức tín dụng hợp tác như các tổ chức tín dụng khác nên việc tăng vốn điều lệ cần được vận dụng theo quy định của pháp luật về góp vốn điều lệ, vì vậy, nên được thực hiện theo giải pháp sau:

- Tăng thêm mức góp vốn của các QTD thành viên từ 10 triệu đồng hiện nay lên 60 triệu đồng: nếu như năm 1995 mới chỉ có 568 Quỹ, tổng số vốn điều lệ chỉ đạt 47.585 triệu đồng, bình quân mỗi quỹ mới đạt 84 triệu đồng, góp vốn điều lệ đã là 10 triệu đồng; cuối năm 2006, vốn điều lệ của 938 QTD đã đạt 457.909 triệu đồng gấp 9,6 lần, bình quân mỗi quỹ đạt 488 triệu đồng, tăng 5,8 lần so với năm 1995, để có điều kiện tăng thêm vốn góp vào QTDTW, các QTDND tùy theo mức thu nhập của các thành viên trên từng địa bàn nên có nghị

quyết nâng mức vốn góp tối thiểu từ 50 ngàn đồng/ thành viên theo quy định của NHNN hiện nay lên 200 ngàn, đồng thời kết nạp thêm thành viên mới, nếu tăng vốn góp lên 60 triệu đồng, nghĩa là tăng thêm 50 triệu đồng/Quỹ; thì việc tăng vốn góp của các QTD cơ sở không vượt quá khả năng về vốn; số vốn tăng thêm ước tính khoảng 50 tỷ đồng.

- Tăng thêm số lượng QTDND mới thành lập: nếu theo định hướng phát triển hệ thống QTDND đến năm 2020 của NHNN số QTDND được thành lập là 1.700, thì số tăng thêm hơn 800 Quỹ so với hiện nay, số vốn góp cùng tăng thêm xấp xỉ 48 tỷ đồng.

- Quyết định số 272/2005/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ như đã nêu trên thì việc xây dựng và phát triển hệ thống QTDND theo hướng liên kết chặt chẽ tiến tới xây dựng Ngân hàng HTX gắn kết chặt chẽ giữa hệ thống QTDND với các HTX khác; định hướng phát triển kinh tế tập thể trên đây rất quan trọng; theo quy định tại khoản d, điều 21 Nghị định số 69/2005/NĐ-CP ngày 26/5/2005 của Chính phủ về việc bổ sung, sửa đổi Nghị định số 48/2001/NĐ-CP của Chính phủ về tổ chức và hoạt động của QTDND quy định pháp nhân gia nhập QTDND, các HTX đều có thể trở thành thành viên của QTDND, nhưng để thực hiện sự liên kết về tài chính trong khu vực

HTX theo hướng trên, Chính phủ cần có chủ trương và chỉ đạo các ngành có liên quan, nhất là Liên minh HTX Việt Nam, Hội Nông dân Việt Nam có văn bản hướng dẫn, vận động các HTX gia nhập QTDND; Hiệp hội Quỹ tín dụng nhân dân VN (VAPCF) nên chủ động tuyên truyền vận động các loại hình HTX gia nhập QTDND, các HTX gia nhập QTDND trên địa bàn hoạt động hoặc gia nhập QTDTW nơi có Hội sở hoặc Chi nhánh QTDTW đặc biệt là các Liên hiệp HTX ngành nghề; HTX cũng đóng góp cổ phần như các QTD thành viên khác; điều này không những tăng thêm năng lực tài chính cho khu vực kinh tế HTX mà còn để HTX dễ dàng tiếp cận được vốn vay trong hệ thống, bởi vì lúc này họ đã trở thành thành viên của QTDND, tạo được vòng khép kín về vốn trong khu vực kinh tế HTX, góp phần phát triển có hiệu quả các loại hình kinh tế tập thể như phương hướng, nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội 5 năm 2006-2010 của Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ X của Đảng đề ra; với số lượng 18.200 HTX như hiện nay, số vốn góp cho QTDTW là đáng kể, nếu chỉ có khoảng 1/3 HTX góp vốn với 60 triệu/ HTX vào QTDTW thì vốn góp tăng ước tính khoảng 360 tỷ đồng.

- Chính phủ cần có chủ trương tập trung các nguồn vốn trước đây cấp cho các tổ chức chính trị - xã hội như Hội Nông dân, Liên

minh HTX Việt Nam để cho vay xã viên hay các HTX do thời gian lúc bấy giờ việc tiếp cận vốn của xã viên đối với các tổ chức tín dụng còn nhiều khó khăn, số vốn này dùng để góp vốn vào QTDTW và là đại diện tham gia quản trị QTDTW, số vốn này cũng ước tính đạt khoảng trên dưới 500 tỷ.

Với những giải pháp trên, số vốn tăng thêm hơn 900 tỷ đồng, cộng với số vốn điều lệ hiện có là 111,5 tỷ đồng, thì việc tăng vốn lên 1.000 tỷ đồng vào năm 2008 là hiện thực, như vậy QTDTW vẫn là một tổ chức tín dụng của kinh tế HTX như Quyết định số 272/2005/ QĐ-TTg của Chính phủ với tên gọi Ngân hàng HTX đúng về bản chất.

Thứ hai, nếu cho rằng QTDTW là Ngân hàng HTX, mục từ được ghi nhận trong Quyết định số 272/2005/NĐ-CP của Thủ tướng Chính phủ, được hiểu là Ngân hàng HTX để thực hiện chính sách khuyến khích phát triển kinh tế tập thể, đây là định hướng chứ chưa phải là quy định của pháp luật; bởi trong Luật Các tổ chức tín dụng chưa có giải thích từ ngữ về Ngân hàng hợp tác; nhưng để cấp bổ sung vốn điều lệ cho QTDTW, Nhà nước cần có quyết định chuyển QTDTW trở thành một tổ chức tài chính của nhà nước do Thủ tướng Chính phủ quyết định chứ không thuộc thẩm quyền của Thống đốc NHNN như hiện nay, giống như

Ngân hàng Chính sách - xã hội để thực hiện các chính sách - xã hội, còn Ngân hàng Phát triển để thực hiện chính sách đầu tư phát triển của Nhà nước theo quy định của Chính phủ; đồng thời sửa đổi khoản 5 điều 20 Luật Các tổ chức tín dụng năm 2004 và điều 4 Nghị định số 48/2001/NĐ-CP của Chính phủ về tổ chức và hoạt động của QTDND về QTDTW với tên khác như Ngân hàng phát triển HTX chẳng hạn, có như vậy việc cấp vốn bổ sung cho QTDTW mới phù hợp với pháp luật.

Thứ ba, nếu các phương án trên khó có khả năng thực hiện,

đề nghị Chính phủ điều chỉnh giảm mức vốn pháp định của Ngân hàng hợp tác và QTDTW tại Nghị định số 141/2006/NĐ-CP xuống 300 tỷ đồng vào năm 2008 và 500 tỷ đồng vào năm 2010, bởi đây là một tổ chức tín dụng chủ yếu thực hiện vai trò đầu mối, liên kết về tài chính để đảm bảo an toàn cho hệ thống, việc tăng góp vốn điều lệ của các thành viên hoặc vận động các cổ đông mới góp vốn có nhiều khó khăn bởi việc đầu tư vốn vào QTDTW lợi nhuận đạt thấp, không thể có cổ đông chiến lược để liên doanh, liên kết; chỉ khi nào QTDTW phát triển thành một tập đoàn tài chính

đủ mạnh như Ngân hàng HTX Trung ương Đức (DG Bank) hoặc Tập đoàn tài chính Desjardins (Quebec - Canada), có thời gian hoạt động trên 100 năm trong môi trường kinh tế phát triển năng động thuộc nhóm G 7; trong lúc QTDTW mới ra đời cách đây 12 năm trong một nước có nền kinh tế kém phát triển thì việc đòi hỏi phải có vốn pháp định như ngân hàng liên doanh, ngân hàng nước ngoài là chưa hợp lý.

Mong rằng những ý kiến trên đây được các cơ quan nhà nước, các tổ chức có liên quan tham khảo, và bạn đọc quan tâm cùng trao đổi. ■

Chi nhánh NHNo&PTNT Khánh Hoà tiếp tục mở rộng và phát triển các dịch vụ ngân hàng hiện đại

VÕ ĐỨC CHƯỜNG *

Trong 2 năm 2005 - 2006 và 6 tháng đầu năm 2007, bối cảnh hoạt động kinh doanh của các chi nhánh ngân hàng thương mại nhà nước (NHTMNN) trên địa bàn tỉnh Khánh Hoà đứng trước nhiều thách thức mới và khó khăn hơn.

* Giám đốc NHNo&PTNT tỉnh Khánh Hoà

Các chi nhánh ngân hàng thương mại cổ phần (NHTMCP) liên tục ra đời. Từ chỗ chỉ có 4 chi nhánh NHTMNN và Ngân hàng Chính sách Xã hội (NHCSXH) vào cuối năm 2004, đến nay tại địa bàn đã có 5 chi nhánh NHTMNN, 1 NHCSXH cùng với 9 chi nhánh NHTMCP cùng hoạt động, cạnh

tranh. Điều này đã làm cho thị phần của các NHTMNN tại địa bàn nói chung và Ngân hàng Nông nghiệp và Phát triển Nông thôn (NHNo&PTNT) Khánh Hoà nói riêng bị chia sẻ. Đối với chi nhánh NHNo&PTNT Khánh Hoà, việc phấn đấu thay đổi định kiến của khách hàng về một ngân